

MU19341

MASARYKOVA UNIVERZITA	
Ped. fakulta - podatelna	
Č.j./E.č.:	MU/54 534/2011/PJF
Datum/čas	14 -09- 2011 / .....
Počet listů dokumentu:	3
Počet příl. a listů/sv.:	..... / .....
Počet a druh nelist. příloh:	..... / .....

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta

Pedagogická fakulta MU

Habilitační obor

Výtvarná výchova

Uchazeč

PhDr. Mgr. Tomáš Pavlíček, Ph.D.

Pracoviště

Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně
v Ústí nad Labem

Habilitační práce

Tiskem vydaná monografie Pavlíček, T. (ed.): *Slavné vily
Ústeckého kraje*. Praha : FOIBOS, 2009. 169 s. ISBN 978-80-
87073-04-9.

Oponent

Doc. PaedDr. Hana Babyrádová, Ph.D.

Pracoviště

Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity

PhDr. Mgr. Tomáš Pavlíček, Ph.D. předkládá jako habilitační práci pozoruhodnou monografii mapující soukromé bydlení – vily i jiné typy rodinných domů Ústeckého kraje, jež byly postaveny ve druhé polovině 19.století a dále v přelomovém období 19. a 20. století, v meziválečném období a v období po druhé světové válce až do současnosti, přičemž ohniskem jeho zájmu je výstavba soukromých reprezentativních staveb v letech 1918 – 1938. Sám je editorem publikace, autorem několika hesel a kapitol, které uvozují charakter jednotlivých období, v nichž popisované stavby vznikly a v jejichž průběhu byly provozovány. Na knize se podílelo ještě pět dalších autorů, kteří zpracovali jednotlivé podkapitoly – komentáře solitérních staveb (Alena Sellnerová, Jolana Tothová, Martin Krsek, Veronika Bartošová, Marta Pavlíková).

Je tedy zřejmé, že monografický projekt byl napojen na dlouhodobý rozsáhlý výzkum zaměřený na prozkoumání fenoménu stavitelství soukromých převážně reprezentativních obydlí v Ústeckém kraji. Sonda do zvoleného umělecko-historického tématu je cenná zejména proto, že v dnešní době poznamenané bezbřehým eklekticismem individuální architektury, pragmatičností a mnohdy i nevkusným snobstvím se málokdo kromě odborníků alespoň orientačně vyzná v historii vývoje detailů architektonických slohů. Všeobecná vzdělanost i vkus ve sféře projektování soukromých staveb jsou na velmi nízké úrovni. Také v odborné literatuře najdeme jen velmi omezeně pokusy mapovat podoby soukromého bydlení - zejména ve zmíněné oblasti.

Publikace Slavné soukromé vily Ústeckého kraje si navíc klade za cíl alespoň částečně sledovat sociální kontexty vzniku soukromých staveb v určitých obdobích a zběžně analyzovat i politické podmínky, v nichž stavby vznikaly. Tímto zaměřením přesahují zejména rámcové komentáře Tomáše Pavlíčka typologii ryze umělecko-historického vědeckého publikačního počínu a otevírají text knihy směrem k její popularizaci. Kniha se stává přístupnou pro širší okruh čtenářů a v tomto ohledu je možno ji využít i pro výtvarnou výchovu - zejména pro výuku dějin umění na střední všeobecně vzdělávací škole.

Jednotlivá hesla i propojující kapitoly jsou sice doslova nabyty informacemi – jsou zde uvedeny místopisné údaje, jména stavitelů a objednavatelů projektů, data a další podrobnosti, v textech však postrádám zevrubnější obecněji laděné filozofující reflexe podob soukromé architektury, které by konfrontovaly výstavbu zkoumaných reprezentativních obydlí se společenskohistorickými událostmi (tímto by mohl být posílen edukativní a případně také interdisciplinární charakter publikace). Více do hloubky mohly být zpracovány také určité

partie textu zmiňující analogicky srovnatelné stavby v blízkých evropských zemích, zejména v Rakousku a v Německu. Autoři většinou v jednotném stylu pouze popisují vybrané stavby, jejich interiérové a exteriérové detaily, vztahují se k jejich účelům, případně jen velmi stroze zmiňují historii jejich užívání. Takto tedy předkládají čtenáři namísto esejistické reflexe jednotlivých stavitelských počinů spíše pouze základní motivaci k návštěvě objektu a k jeho dalšímu objevování „vlastními silami“. Jinými slovy řečeno, z textu se čtenář dozví jen velmi málo z toho, co by přesahovalo standardní referující popis objektu. Kulturní kontexty jsou zmíněny pouze příležitostně - například v kapitole o vile Švagrovských (s.25) je zmíněna pohostinnost majitelů, kteří ve svém domě často přijímali významné české básníky a hudebníky. Z kapitol propojujících jednotlivá hesla považuji za velmi zdařilou kapitolu Mezi dvěma světovými válkami: Dva živly – jeden kraj, kde je zmíněn fenomén prostupování českého a německého živlu v estetickém tvarosloví individuální architektury. Tento fenomén mi připadá závažný a nosný, takže bych však předpokládala, že kapitola k němu se vztahující by si zasloužila větší rozsah.

Publikace je opatřena poměrně rozsáhlou obrazovou dokumentací. Problematicky se místy jeví velikost reprodukováných fotografií: ve většině případů je měřítko dostačující, avšak tam, kde je reprodukována projektová dokumentace, se význam obrazového svědectví ztrácí, neboť návrhy jsou zde reprodukovány v tak malém měřítku, že z nich nelze nic vyčíst.

Vzhledem k tomu, že dnešního čtenáře není možno ve věci hledání zdrojů informací podceňovat, považuji za hlavní nedostatek publikace úplnou absenci jakéhokoliv poznámkového aparátu. Nenajdeme zde ani jednu přímou citaci s přesným uvedením zdroje (v závěru je uvedena pouze povšechná bibliografie, která ovšem není rozdělena dle toho, k čemu se uvedené zdroje vztahují). Zde bych doporučovala držet se klasických nároků, které jsou obvykle na umělecko-historický, byť popularizující, spis kladeny (odkazy jsou v takovém případě přímo zakomponovány do textu, za každou kapitolou je pak uveden souhrn použité a citované literatury). Takový přístup ke zpracování publikace by byl pravděpodobně předpokladem k tomu, že o knihu se budou zajímat i studenti dějin umění na katedrách jiných fakult a univerzit. Chybí zde i jakékoliv cizojazyčné resumé i základní údaje o autorech. Dovolila bych si připomenout, že alespoň závěrečné cizojazyčné resumé je základní podmínkou, kladenou na uznání publikace za monografii.

Přes uvedené výhrady považuji knihu za cenný přínos pro odbornou veřejnost i pro milovníky solitérní architektury - a to zejména pro její informační hodnotu. Kolektiv autorů se pod vedením PhDr. Tomáše Pavlíčka zhostil nelehkého úkolu – prozkoumat mnohdy již zapomenuté prameny odkrývající umělecké, sociální i politické okolnosti vzniku a existence staveb představujících velmi důležitou součást kulturního dědictví Ústecka.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

- 1. Vysvětlete blíže evropské a světové kontexty česko-německého živlu v oblasti výstavby soukromých reprezentativních staveb v meziválečném období a uveďte specifika staveb realizovaných v této době na území české republiky.*
- 2. V čem spočívá odlišnost jednotlivých vln historizujících přístupů k individuální architektuře vysledovatelných v průběhu dvacátého století?*

Závěr

Habilitační práce Tomáše Pavlíčka ve formě tiskem vydané monografie Pavlíček, T. (ed.): *Slavné vily Ústeckého kraje*. Praha : FOIBOS, 2009. 169 s. ISBN 978-80-87073-04-9. **splňují** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Výtvarná výchova. Doporučuji tedy přistoupit k habilitační obhajobě.

V Brně, dne 9.8.2011

Doc. PaedDr. Hana Babyrádová, Ph.D.